

НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТУ ЕКОНОМІКИ

Президія НАН України заслухала й обговорила результати наукової і науково-організаційної діяльності однієї з найстаріших установ Академії — Інституту економіки НАН України. З доповіддю про діяльність інституту за звітний період (1996—2000 рр.) виступив його директор академік НАН України І. І. Лукінов.

В обговоренні взяли участь: голова комісії з комплексної перевірки наукової та науково-організаційної діяльності Інституту економіки НАН України, директор Національного інституту проблем міжнародної безпеки при РНБО України академік НАН України С. І. Пирожков; голова Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України член-кореспондент НАН України С. І. Дорогунцов; референт Президента України, доктор економічних наук професор А. С. Філіпенко; академік-секретар Відділення економіки Української академії аграрних наук академік УААН О. М. Шпичак; директор Інституту промисловості НАН України член-кореспондент НАН України О. І. Амоша; керівник секретаріату Ради Національного банку України кандидат економічних наук С. А. Буковинський; ректор Національної академії управління професор С. А. Єрохін.

Доповідач і ті, хто виступив в обговоренні, підкреслювали, що за багато років в Інституті економіки сформувався потужний, висококваліфікований кадровий потенціал, і це дає змогу проводити дослідження у широкому спектрі найактуальніших проблем економіки. Зокрема, цей науковий колектив досяг помітних результатів у фундаментальних дослідженнях трансформаційних перетворень національної економіки в перехідний період. Зусилля вчених концентрувалися на розробці методів і засобів подолання в Україні системної економічної кризи і виходу з неї. Розроблено теорію створювальної моделі ринкової економіки та обґрунтовано напрями й механізми структурної перебудови. Визначено пріоритети економічного розвитку на основі досягнення грошової, фінансової та банківської стабілізації. Досліджено напрями підвищення ефективності функціонування національного АПК, відтворення та раціонального використання його земельних, трудових і матеріально-технічних ресурсів. Розроблено наукові основи системи соціального захисту населення, досліджено особливості сучасної демографічної кризи.

Організаційна структура установи, напрями науково-дослідної діяльності та високий творчий потенціал забезпечують комплексність у дослідженні всіх цих проблем та їх розв'язання на належному науково-теоретичному рівні.

За результатами досліджень за звітний період учені інституту опублікували у вітчизняних і зарубіжних виданнях 787 наукових праць, серед них 45 монографій, 58 тематичних збірників і препринтів, 22 підручники і навчальні посібники, 662 статті. Інститут видає щомісячний загальноукраїнський журнал «Економіка України» (українською і російською мовами), а також періодичні збірники наукових праць «Демографічні дослідження» та «Історія народного господарства й економічної думки України».

Вчені установи підготували й подали органам державної влади понад 400 наукових розробок, які використані при підготовці законодавчо-нормативних та адміністративних

рішень, у тому числі законів України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів, концепцій та програм міністерств і відомств.

За звітний період інститут виконав 85 науково-дослідних робіт: 28 з них за відомчою та 57 — за додатковою тематикою. За характером досліджень 49 робіт мали фундаментальну спрямованість, а 36 — прикладну. Розмір позабюджетного фінансування інституту становив близько 50 % загального обсягу фінансування.

Незважаючи на фінансові труднощі, вдалося зберегти висококваліфікований кадровий потенціал. Нині тут працює 20 докторів та 42 кандидати економічних наук. Впродовж звітного періоду в спеціалізованих учених радах установи захищено 47 дисертацій — 16 докторських і 31 кандидатську. З них майже дві третини захищені співробітниками самого інституту. Вживаються заходи для поповнення інституту науковою молоддю та посилення роботи з молодими вченими і спеціалістами. Зокрема щороку три—чотири випускники аспірантури зараховуються на наукові посади.

Інститут організовує міжнародні науково-практичні конференції та семінари, співпрацює із зарубіжними науковими центрами, зокрема Росії, Польщі, Угорщини, Німеччини, Китаю.

Досягнення установи в цілому та окремих учених дістали високу оцінку наукової громадськості за кордоном і удостоєні міжнародних нагород. Діяльність інституту у 2000 р. відзначена «Золотою медаллю» Асоціації сприяння національній промисловості Франції за наукові розробки з підтримання стійкості й динамізму промислового розвитку, вміння виживати в умовах фінансової кризи.

Разом з тим в роботі інституту є ще недоліки. Так, результати досліджень не завжди знаходять практичне втілення. Необхідне кадрове доукомплектування окремих відділів інституту, зокрема, це стосується недавно створеного відділу економічних взаємовідносин України з Росією. Потребує оновлення й ремонту матеріально-технічна база інституту, недостатнім є рівень забезпеченості його наукових підрозділів сучасною комп'ютерною технікою.

З обговореного питання Президія НАН України прийняла постанову. Нею схвалено діяльність Інституту економіки НАН України за звітний період.

Визнано за необхідне скоригувати напрями фундаментальних досліджень інституту і затверджено такі з них:

— розробка теорії формування високоефективної ринкової економіки, механізмів її регулювання та забезпечення сталого розвитку в постіндустріальну епоху; створення наукових основ нової внутрішньої та зовнішньої економічної політики держави; дослідження економічної історії та історії соціально-економічної думки України;

— проблеми ефективного функціонування промислового потенціалу країни, його технологічного оновлення й підвищення конкурентоспроможності; методи формування інноваційно-інвестиційної політики та оптимізації відтворювальних процесів;

— основи теорії аграрних відносин у перехідній економіці, напрями забезпечення продовольчої безпеки країни, інтенсивного відтворення ресурсного потенціалу АПК, формування нового життєвого середовища на селі;

— сучасні форми соціальної інфраструктури, методи й механізми подолання демографічної кризи, бідності та безробіття, формування конкурентоспроможних трудових ресурсів, удосконалення стимулюючих факторів підвищення продуктивності праці, поліпшення умов життя населення.

Інститут економіки зобов'язано:

— усунути недоліки, зазначені в акті комісії Президії НАН України з комплексної перевірки роботи інституту;

— у подальшій діяльності керуватися Законом України від 11 липня 2001 р. № 2623-III «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки»;

— підготувати і подати у встановленому порядку у визначені терміни Адміністрації Президента України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України наукові доповіді, теми яких увійшли до затвердженого переліку;

— виконувати замовлення Адміністрації Президента України, Верховної Ради України та її підрозділів, органів центральної виконавчої влади щодо наукової експертизи проектів законів України з економічних питань.

Відділенню економіки НАН України доручено:

— вивчити питання щодо можливості збільшення державного замовлення на підготовку наукових кадрів через очну аспірантуру і докторантуру з основних економічних спеціальностей в установах Відділення для омолодження їх кадрового складу;

— поліпшити координацію фундаментальних досліджень між установами Відділення з метою забезпечення їх пріоритетності та комплексності.